WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol: Archwiliad o ddatblygu modelau cymunedol newydd o wasanaethau gyda ffocws ar ymyrryd yn gynnar ac atal, dewis, rheolaeth ac annibyniaeth – **Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf**

Blwyddyn archwilio: 2018-19

Dyddiad cyhoeddi: Medi 2019

Cyfeirnod y ddogfen: 1473A2019-20

Paratowyd y ddogfen hon ar gyfer defnydd mewnol Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Ni chymerir unrhyw gyfrifoldeb gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, Archwilydd Cyffredinol Cymru, Swyddfa Archwilio Cymru a, lle y bo'n briodol, yr archwilydd penodedig yw'r trydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Roedd y tîm a gyflawnodd y gwaith yn cynnwys Colin Davies, Justine Morgan, Gareth W. Lewis a Sara Leahy dan gyfarwyddyd Jane Holownia.

Cynnwys

Mae'r Cyngor yn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth ddatblygu a gweithredu'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd, ac mae'n cydnabod nifer o feysydd lle gallai wreiddio'r pum ffordd o weithio ymhellach.

Adroddiad cryno

Crynodeb 4

Adroddiad Manwl

Rhan Un: Canfyddiadau'r Archwiliad 7

Mae'r Cyngor yn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth ddatblygu a gweithredu'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd, ac mae'n cydnabod nifer o feysydd lle gallai wreiddio'r pum ffordd o weithio ymhellach 7

Mae'r Cyngor a'i bartneriaid yn amlwg wedi ystyried sut y bydd y modelau gwasanaethau cymunedol newydd yn diwallu anghenion byrdymor a hirdymor ac yn cydnabod yr angen i adolygu'r mecanwaith cyllido i sicrhau cynaliadwyedd hirdymor 7

Mae'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd yn canolbwyntio ar atal problemau rhag digwydd a/neu waethygu yn y dyfodol 8

Mae'r Cyngor wedi defnyddio dull integredig o gyflawni'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd ac mae wedi ystyried sut y mae'r gwasanaethau hyn yn cyfrannu at nodau ac amcanion llesiant 10

Mae'r Cyngor yn cydweithio'n dda gyda'i bartneriaid i ddylunio a datblygu'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd 11

Mae'r Cyngor yn cynnwys rhanddeiliaid yn effeithiol yn y broses o ddylunio a chyflawni'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd 12

Rhan Dau: Ymateb y Cyngor 14

Atodiadau

Atodiad 1: Dangosyddion Cadarnhaol o'r Pum Ffordd o Weithio 15

Adroddiad cryno

Crynodeb

Pam y cynhalion ni'r Archwiliad

1 Yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (y Ddeddf) mae'n ofynnol yn statudol i Archwilydd Cyffredinol Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol) archwilio cyrff cyhoeddus i asesu i ba raddau y maent wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth:

a. pennu eu hamcanion llesiant; a

b. cymryd camau i'w cyflawni.

Mae'r Ddeddf yn diffinio'r egwyddor datblygu cynaliadwy fel gweithredu mewn modd: '…sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau'

2 Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol ddarparu adroddiad ar ei archwiliadau ar gyfer Cynulliad Cenedlaethol Cymru o leiaf flwyddyn cyn pob un o etholiadau'r Cynulliad. Rhaid cyhoeddi'r adroddiad cyntaf o'i fath erbyn 2020, cyn etholiadau'r Cynulliad yn 2021.

3 Yn ystod 2018-19 mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cynnal archwiliadau ar draws y 44 o gyrff a gwmpesir gan y Ddeddf i oleuo'i adroddiad ar gyfer y Cynulliad Cenedlaethol.

4 Ym mis Mai 2018, cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol ei adroddiad, 'Myfyrio ar Flwyddyn Un - Sut mae cyrff cyhoeddus wedi ymateb i ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) (2015)'. Daeth i'r casgliad bod cyrff cyhoeddus yn cefnogi egwyddorion y Ddeddf ac yn cymryd camau i newid y ffordd y maent yn gweithio.

5 Wrth ddatblygu ein dull o gynnal yr archwiliadau yn ystod 2018-19 fe wnaethom ymgysylltu ag ystod o randdeiliaid gan gynnwys trwy ein gwaith peilot yn ystod 2017-18. Fe wnaethom hefyd gydweithio'n agos gyda Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol.

6 Gan bod y gwaith rhagarweiniol ym mlwyddyn un wedi cynnwys ystyried sut yr oedd cyrff cyhoeddus wedi pennu eu Hamcanion Llesiant, prif ffocws y gwaith hwn yw'r ffordd y mae cyrff cyhoeddus yn cymryd camau i gyflawni eu hamcanion llesiant.

7 Mae canfyddiadau'r adroddiad hwn yn seiliedig ar waith maes a wnaethom yn ystod y cyfnod rhwng mis Hydref 2018 a mis Mai 2019.

8 Mae'r adroddiad hwn yn nodi ein canfyddiadau o'n harchwiliad o'r cam, 'Datblygu modelau cymunedol newydd o wasanaethau gyda ffocws ar ymyrryd yn gynnar ac atal, dewis, rheolaeth ac annibyniaeth'. Tanategir y cam hwn gan yr is-gam gweithredu, 'Gweithio gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful a Bwrdd

Iechyd Prifysgol Cwm Taf i ddatblygu gwasanaeth ymateb cymunedol'. Mae'r cam hwn ac is-gamau gweithredu cysylltiedig yn cefnogi amcan llesiant y Cyngor, 'Pobl – hybu annibyniaeth a bywydau cadarnhaol i bawb'.

9 Mae hefyd yn nodi ymateb cychwynnol y Cyngor i'n canfyddiadau.

Yr hyn y gwnaethom ei archwilio

10 Fe archwilion ni i ba raddau y mae'r Cyngor yn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn ei waith gyda phartneriaid i ddatblygu modelau gwasanaethau cymunedol newydd gyda ffocws ar ymateb yn gynnar ac atal, dewis, rheolaeth ac annibyniaeth ar draws ôl troed Bwrdd Iechyd Cwm Taf. Wrth ddatblygu'r model hwn, mae'r Cyngor wedi gweithio gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful a Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf i ddatblygu gwasanaeth ymateb cymunedol, a elwir yn Cadw'n Iach Gartref (SW@H).

11 Er mwyn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy rhaid i gyrff cyhoeddus ystyried y 'ffordd o weithio' canlynol:

Arddangosyn 1: y 'pum ffordd o weithio'

Mae'r tabl isod yn nodi'r 'pum ffordd o weithio' a ddiffinnir yn nogfen 'Hanfodion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol[1]' Llywodraeth Cymru.

Y Pum Ffordd o Weithio
Hirdymor Pwysigrwydd sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a'r angen am ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion tymor hir hefyd.
Atal Sut gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion.
Integreiddio Ystyried sut gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar bob un o'u hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.
Cydweithio Gallai cydweithredu ag unrhyw berson arall (neu wahanol adrannau yn y corff ei hun) helpu'r corff i fodloni ei amcanion llesiant.
Cynnwys Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal maent yn ei gwasanaethu.

[1] Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 Yr Hanfodion, Llywodraeth Cymru (2015)

12 Canfu ein harchwiliad fel a ganlyn: Mae’r Cyngor yn gweithredu yn unol â’r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth ddatblygu a gweithredu’r modelau gwasanaethau cymunedol newydd, ac mae’n cydnabod nifer o feysydd lle gallai wreiddio’r pum ffordd o weithio ymhellach.

Adroddiad manwl

Rhan Un: Canfyddiadau'r Archwiliad

Mae'r Cyngor yn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth ddatblygu a gweithredu'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd, ac mae'n cydnabod nifer o feysydd lle gallai wreiddio'r pum ffordd o weithio ymhellach

Mae'r Cyngor a'i bartneriaid yn amlwg wedi ystyried sut y bydd y modelau gwasanaethau cymunedol newydd yn diwallu anghenion byrdymor a hirdymor ac yn cydnabod yr angen i adolygu'r mecanwaith cyllido i sicrhau cynaliadwyedd hirdymor

Yr hyn y chwilion ni amdano

13 Fe chwilion ni am dystiolaeth o'r canlynol:

- dealltwriaeth drylwyr am anghenion cyfredol a hirdymor a'r heriau a chyfleoedd cysylltiedig;
- cynllunio dros raddfa amser briodol;
- adnoddau a ddyrennir i sicrhau manteision hirdymor; a
- monitro ac adolygu priodol.

14 Cafodd ein harchwiliad ei oleuo hefyd gan y dangosyddion cadarnhaol ar gyfer yr 'hirdymor' yr ydym wedi'u hadnabod a'u defnyddio fel rhan o'r archwiliad hwn.[2]

Yr hyn a ganfuom

15 Canfuom y cryfderau canlynol:

- Roedd y sefydliadau partner wedi cydnabod y byddai ar boblogaethau sy'n heneiddio angen gwasanaethau bythol gynyddol a phe na bai'r gwasanaethau'n cael eu hail-ddylunio yna'r broses rheoli argyfwng a brofwyd yn y cyfnod estynedig o Drefn Reoli Aur yn ystod gaeaf 2015-16 fyddai'r norm.

[2] Gweler Atodiad 1

- Ceir ymrwymiad eglur gan bob sefydliad sy'n rhan o'r bartneriaeth, a ategir gan gytundeb cyfreithiol, sy'n dangos bod y model gwasanaethau newydd yn newid trawsffurfiol ar gyfer yr hirdymor.
- Mae'r Cyngor wedi gwneud penodiadau parhaol sy'n dangos ei ymrwymiad i'r tymor hir.
- Mae'r bartneriaeth yn dilyn dull graddol. Mae Cam 1 y prosiect wedi gosod y sylfaen ar gyfer datblygiadau trawsffurfiol pellach Cam 2. Roedd Cam 1 wedi gosod y llwyfan ar gyfer y cam nesaf trwy ddarparu camau cyflym ymlaen a phrofi modelau gwasanaeth pwysig.

16 Canfuom y materion canlynol i'r Cyngor eu hystyried wrth ddatblygu ei gynlluniau yn y dyfodol ar gyfer y modelau gwasanaethau cymunedol newydd:

- Nid oedd y bartneriaeth yn gallu dweud pa mor hir oedd 'hirdymor' yn achos SW@H gan bod hynny'n dibynnu ar barhad y cyllid o'r Gronfa Gofal Integredig. Nid yw sicrwydd y ffrwd cyllid hon wedi'i warantu.
- Pe bai cyllid y Gronfa Gofal Integredig yn dod i ben yn y dyfodol, byddai angen cryn dipyn o 'ddatbwytho' i wahanu'r ffrydiau gwaith newydd yn unol â dyraniadau cyllidebol gwasanaethau ac adrannau. Mae'r bartneriaeth yn cydnabod yr angen i adolygu gwahanol drefniadau cyllido (e.e. cyllidebau cyfunol) i leihau'r potensial ar gyfer anghytundebau ynghylch cyllid a dyrannu costau yn y dyfodol.
- Mae'r ffordd newydd o weithio'n gosod pwysau sylweddol ar ofal cartref yn y gymuned. Er bod gan y Cyngor hyder yn ei wasanaethau cymunedol, mae'r bartneriaeth yn ymwybodol o'r angen am fonitro parhaus i sicrhau y cynhelir capasiti priodol ar gyfer gofal cartref.

Mae'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd yn canolbwyntio ar atal problemau rhag digwydd a/neu waethygu yn y dyfodol

Yr hyn y chwilion ni amdano

17 Fe chwilion ni am dystiolaeth o'r canlynol:

- dealltwriaeth drylwyr am natur y broblem a'r math o broblem y gallai'r cam helpu i'w hatal rhag digwydd neu fynd yn waeth;
- adnoddau a ddyrennir i sicrhau y bydd manteision ataliol yn cael eu cyflawni; a
- gwaith i fonitro ac adolygu pa mor effeithiol yw'r cam o ran atal problemau rhag digwydd neu fynd yn waeth.

18 Cafodd ein harchwiliad ei oleuo hefyd gan y dangosyddion cadarnhaol ar gyfer 'atal' yr ydym wedi'u hadnabod a'u defnyddio fel rhan o'r archwiliad hwn.[3]

Yr hyn a ganfuom

19 Canfuom y cryfderau canlynol:

- Atal yw'r agwedd sylfaenol ar y Gwasanaeth SW@H gan ei fod yn amcanu at atal argyfyngau iechyd yn y dyfodol rhag digwydd ac osgoi derbyniadau diangen i'r ysbyty ac arosiadau maith yn yr ysbyty.
- Nod Cam 2 y prosiect yw mynd ag atal ymhellach byth trwy ystyried atal pobl rhag cyrraedd yr ysbyty yn y lle cyntaf a thargedu pobl 'sy'n wynebu risg' cyn bod cyfnod yn digwydd iddynt hwy.
- Mae gan y Cyngor ddata meintiol i ddangos bod nifer y derbyniadau a hyd cyfartalog yr arosiadau wedi gostwng. Mae ganddo hefyd ddata ansoddol ar ffurf straeon cleifion sy'n amlygu'r manteision y mae'r gwasanaeth yn eu dwyn i bobl trwy eu galluogi i ddychwelyd i'w cartrefi cyn gynted â phosibl.

20 Canfuom y materion canlynol i'r Cyngor eu hystyried wrth ddatblygu ei gynlluniau ar gyfer y modelau gwasanaethau cymunedol newydd yn y dyfodol:

- Mae'r Cyngor yn ymwybodol o'r pwysau y mae'r Gwasanaeth SW@H yn eu gosod ar ofal cartref yn y gymuned, o ran niferoedd cynyddol ac anghenion mwy cymhleth. Rhaid i'r Cyngor fonitro capasiti gofal cartref wrth i bwysau yn y dyfodol ddwysáu.
- Mae'r bartneriaeth wedi adnabod yr angen i fwrw golwg ar agwedd wahanol ar atal (e.e. meddygon teulu, nyrsys, parafeddygon a fferyllwyr) – atal pobl rhag mynd i'r ysbyty yn y lle cyntaf. Dywedodd y Cyngor wrthym mai dyma fyddai ffocws Cam 2.
- Dylai'r Cyngor gymryd y cyfle i feddwl yn fwy eang dros y tymor hir, i adnabod sut y gall gwasanaethau a phartneriaid eraill (o fewn a'r tu allan i'r Cyngor) gael eu cynnwys ymhellach i fyny'r gadwyn gyflenwi.
- Datblygu'r Prosiect 'Gofalwyr Sengl' ymhellach.
- Mynd ati ymhellach i hybu rôl 'Dewis' i sicrhau bod gwasanaethau sydd ar gael trwy'r trydydd sector yn cael eu hyrwyddo'n ddigonol i'r rhai a fyddai'n cael budd ohonynt.
- Mae'r Cyngor yn ymchwilio i feysydd buddsoddi pellach ar gyfer SW@H:
    - Rhagor o yrwyr cerbydau i helpu i ddanfon offer i unigolion yn y gymuned;
    - gweithgarwch hyfforddi, cyfeirio a chodi ymwybyddiaeth ychwanegol ar gyfer staff rheng flaen;

[3] Gweler Atodiad 1

- rhagor o adnoddau pwrpasol i gofrestru staff gofal; a
- thechnoleg gynorthwyol i helpu staff ar y rheng flaen (e.e. setiau llaw).

Mae'r Cyngor wedi defnyddio dull integredig o gyflawni'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd ac mae wedi ystyried sut y mae'r gwasanaethau hyn yn cyfrannu at nodau ac amcanion llesiant

Yr hyn y chwilion ni amdano

21 Fe chwilion ni am dystiolaeth bod y Cyngor wedi ystyried:

- sut y gallai'r cam hwn gyfrannu at y saith nod llesiant cenedlaethol;
- sut y bydd cyflawni'r cam hwn yn effeithio ar amcanion llesiant a blaenoriaethau ehangach y Cyngor; a
- sut y bydd cyflawni'r cam hwn yn effeithio ar amcanion llesiant cyrff cyhoeddus eraill.

22 Cafodd ein harchwiliad ei oleuo hefyd gan y dangosyddion cadarnhaol ar gyfer 'integreiddio' yr ydym wedi'u hadnabod a'u defnyddio fel rhan o'r archwiliad hwn.[4]

Yr hyn a ganfuom

23 Canfuom y cryfderau canlynol:

- Mae'r Cyngor yn amlwg wedi ystyried sut y mae'r cam hwn yn cyfrannu at ei amcanion llesiant trwy ddarparu gwasanaethau mwy amserol a hygyrch ar gyfer cleifion; darparu gwasanaethau gofal heb ei drefnu cynaliadwy; gwella capasiti yn y gymuned; cryfhau integreiddio; a gwneud defnydd mwy effeithlon o adnoddau cyhoeddus.
- Mae'r Cyngor, fel rhan o'r bartneriaeth, wedi ystyried sut y bydd y cam yn effeithio ar amcanion llesiant cyrff cyhoeddus eraill. Mae datblygiad gwasanaethau yn y cartref integredig yn flaenoriaeth allweddol yn Natganiad Cydgomisiynu Cwm Taf ar gyfer Gwasanaethau Pobl Hŷn 2015-2025, a Chynllun Tymor Canolig Integredig BIP Cwm Taf 2016-19.
- Roedd perthnasoedd aeddfed rhwng y prif bartneriaid eisoes yn bodoli ac mae ymrwymiad rhanbarthol i weithio mewn modd integredig yn ei le gan Fwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gwasanaethau Cymdeithasol Cwm Taf.
- Nododd y bartneriaeth fod angen gwaith pellach ar integreiddio gyda'r gwasanaethau gofal cartref a gomisiynir gan y sector annibynnol. Rhaid i'r

[4] Gweler Atodiad 1

Cyngor sicrhau bod gweithrediadau unrhyw sefydliad yn y sector preifat y mae'n rhoi comisiwn iddo'n ateb gofynion y Ddeddf.

24 Canfuom y materion canlynol i'r Cyngor eu hystyried wrth ddatblygu ei gynlluniau yn y dyfodol ar gyfer y modelau gwasanaethau cymunedol newydd:

- Datblygu cam nesaf y prosiect, SW@H2, gan ddysgu o'r profiadau yng Ngham 1.
- Dylai partneriaid ystyried sut i optimeiddio hygyrchedd gwybodaeth a'r modd y caiff ei rhannu. Defnyddir un ffurflen asesu bellach ond mae gwahanol systemau TG yn gwneud rhannu'r wybodaeth yn anodd. Mae'r Cyngor wedi bod yn siarad am beth amser am integreiddio systemau rhwng Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

Mae'r Cyngor yn cydweithio'n dda gyda'i bartneriaid i ddylunio a datblygu'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd

Yr hyn y chwilion ni amdano

25 Fe chwilion ni am dystiolaeth bod y Cyngor:

- wedi ystyried sut y gallai weithio gydag eraill i gyflawni'r cam (i gyflawni ei amcanion llesiant, neu gynorthwyo corff arall i gyflawni ei amcanion llesiant);
- yn cydweithio'n effeithiol i gyflawni'r cam; ac
- yn monitro ac yn adolygu a yw cydweithio'n ei helpu ef neu'n helpu ei randdeiliaid i gyflawni amcanion llesiant.

26 Cafodd ein harchwiliad ei oleuo hefyd gan y dangosyddion cadarnhaol ar gyfer 'cydweithio' yr ydym wedi'u hadnabod a'u defnyddio fel rhan o'r archwiliad hwn.[5]

Yr hyn a ganfuom

27 Canfuom y cryfderau canlynol:

- Mae cydweithio'n elfen allweddol o'r Gwasanaeth SW@H. Mae'r Gwasanaeth SW@H wedi datblygu'r trefniadau gweithio mewn partneriaeth o fewn Cwm Taf ymhellach.
- Fe gydweithiodd y tri phrif sefydliad partner i ddatblygu'r Gwasanaeth SW@H a'i roi ar waith. Roedd cydweithio wedi goresgyn yr ysgogwyr sylfaenol (e.e. meini prawf cymhwystra o'i gymharu â bod am ddim yn y man darparu) i greu gwasanaeth effeithiol.

[5] Gweler Atodiad 1

- Mae'r Prosiect wedi cynnwys lefelau cydweithio uchel rhwng y prif sefydliadau a'r Undebau Llafur perthnasol cyn ailstrwythuro timau i greu'r model SW@H.
- Bu cydweithio gyda fferyllwyr ar draws Cwm Taf i lunio'r Polisi Rhoi Meddyginiaeth yn y Gymuned a rhoi'r gangen Meddyginiaethau yn y Cartref o'r gwasanaeth ar waith.
- Mae uwch arweinwyr wedi grymuso a chynorthwyo staff proffesiynol a gweithredol i ganlyn arni â'r prosiect SW@H, ac mae hyn wedi helpu i oresgyn unrhyw rwystrau yn y bartneriaeth.

28 Canfuom y materion canlynol i'r Cygor eu hystyried wrth ddatblygu ei gynlluniau yn y dyfodol ar gyfer y modelau gwasanaethau cymunedol newydd:

- Byddai adnoddau rheoli prosiectau pwrpasol o ddechrau'r prosiect wedi gwneud y prosiect yn haws i'w roi ar waith. Roedd diffyg adnodd o'r fath yn tynnu uwch swyddogion i ffwrdd o dasgau eraill er mwyn ysgrifennu adroddiadau; coladu a dadansoddi mesurau gwerthuso; a mynychu cyfarfodydd tîm.

Mae'r Cyngor yn cynnwys rhanddeiliaid yn effeithiol yn y broses o ddylunio a chyflawni'r modelau gwasanaethau cymunedol newydd

Yr hyn y chwilion ni amdano

29 Fe chwilion ni am dystiolaeth bod y Cyngor:

- wedi adnabod pwy y mae angen iddo'u cynnwys wrth ddylunio a chyflawni'r cam;
- wedi mynd ati mewn ffordd effeithiol i gynnwys rhanddeiliaid wrth ddylunio a chyflawni'r cam;
- wedi defnyddio canlyniadau cynnwys pobl i ddylanwadu ar ddatblygu a chyflawni'r cam; ac
- wedi ceisio dysgu gwersi a gwella'i ddull o gynnwys.

30 Cafodd ein harchwiliad ei oleuo hefyd gan y dangosyddion cadarnhaol ar gyfer 'cynnwys' yr ydym wedi'u hadnabod a'u defnyddio fel rhan o'r archwiliad hwn.[6]

[6] Gweler Atodiad 1

Yr hyn a ganfuom

31 Canfuom y cryfderau canlynol:

- Mae'r Prosiect SW@H yn gwneud llais yr unigolyn yn ganolog i'r asesiad ac, yn hollbwysig, yn cynnwys llais y gofalwr yn y sgwrs am 'yr hyn sy'n bwysig'.
- Mae'r bartneriaeth wedi cynnwys defnyddwyr gwasanaethau a'u teuluoedd yn ogystal â'r gymuned ehangach yn y broses o ddatblygu'r gwasanaeth trwy:
  - ymgysylltu uniongyrchol â'r Fforymau Pobl Hŷn a Grwpiau Ymgynghorol Pobl Hŷn ar draws Cwm Taf;
  - ymgysylltu â'r Trydydd Sector trwy'r Rhwydwaith Iechyd a Gofal Cymdeithasol, ac
  - ymgysylltu wedi'i dargedu â Phaneli Dinasyddion, Cydgysylltwyr Cymunedol y Gronfa Gofal a phartneriaid eraill.
- Bydd y Prosiect SW@H yn parhau i gynnal sgyrsiau am 'yr hyn sy'n bwysig' gyda defnyddwyr gwasanaethau, gofalwyr a theuluoedd i'w cynnwys mewn penderfyniadau ynglŷn â'u gofal.
- Mae'r Cyngor wedi defnyddio arolygon electronig i gasglu adborth gan ddefnyddwyr gwasanaethau ar bob rhan benodol o'r broses. Cafodd y data o'r arolygon hyn ei goladu a'i ddefnyddio i ddangos tystiolaeth o berfformiad gwasanaethau ac i oleuo datblygiad Cam 2.

32 Canfuom y materion canlynol i'r Cyngor eu hystyried wrth ddatblygu ei gynlluniau yn y dyfodol ar gyfer y modelau gwasanaethau cymunedol newydd:

- Mae'r Cyngor wedi nodi y byddai wedi cael budd o adnodd canolog, pwrpasol i gasglu, dadansoddi ac adrodd ar adborth gan ddefnyddwyr gwasanaethau a sefydliadau partner. Nid yw'r Cyngor yn berchen ar yr holl ddata y mae'i angen arno ac mae'n dibynnu ar sefydliadau partner i ddarparu'r wybodaeth y mae ei angen arno.

Rhan Dau: Ymateb y Cyngor

33 Ar ôl cwblhau ein gwaith maes, fe gyflwynon ni ein canfyddiadau i'r Cyngor mewn gweithdy ym mis Mai 2019 yr oedd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymunedol i Oedolion a'r Gymraeg, uwch swyddogion y Cyngor, a swyddogion gweithredol o dîm y prosiect yn bresennol ynddo. Yn y gweithdy hwn dechreuodd y Cyngor ystyried ei ymateb i'n canfyddiadau. Bydd y Cyngor yn ystyried y rhain ymhellach ochr yn ochr â'r camau gweithredu y mae'n eu datblygu gyda phartneriaid i ganlyn arni â Cham 2 y Prosiect SW@H.

34 Byddwn yn parhau i fonitro cynnydd y Cyngor o ran mynd i'r afael â'r materion yr ydym wedi'u hadnabod yn ein canfyddiadau.

Atodiad 1

Dangosyddion Cadarnhaol o'r Pum Ffordd o Weithio

Mae'r tabl isod yn nodi 'dangosyddion cadarnhaol' ar gyfer pob un o'r pum ffordd o weithio yr ydym wedi'u hadnabod a byddwn yn eu defnyddio i oleuo ein hasesiadau i ganfod i ba raddau y gall cyrff fod yn cymhwyso'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy (EDC). Nid ydym yn bwriadu defnyddio'r dangosyddion fel 'rhestr wirio'. Dylid eu hystyried yn 'ddangosyddion' a fydd yn ein helpu i ddod i gasgliadau, yn hytrach na 'phenderfynyddion' sy'n nodi i ba raddau y mae corff yn gweithredu yn unol â'r EDC wrth gymryd camau i gyflawni ei Amcanion Llesiant.

Arddangosyn 2: Dangosyddion Cadarnhaol o'r Pum Ffordd o Weithio

Beth fyddai'n dangos bod corff yn cymhwyso'r ffordd o weithio hirdymor yn llawn?
• Ceir dealltwriaeth glir am yr hyn y mae 'hirdymor' yn ei olygu yng nghyd-destun y Ddeddf. • Maent wedi dylunio'r cam i gyflawni'r amcan(ion) llesiant a chyfrannu at eu gweledigaeth hirdymor. • Maent wedi dylunio'r cam i gyflawni manteision yn y tymor byr neu ganolig, y ceir cydbwysedd rhyngddynt a'r effaith dros yr hirdymor (yng nghyd-destun y prosiect). • Maent wedi dylunio'r cam yn seiliedig ar ddealltwriaeth soffistigedig am yr angen a phwysau yn awr ac yn y dyfodol, gan gynnwys dadansoddiad o dueddiadau'r dyfodol. • O ganlyniad, ceir dealltwriaeth gynhwysfawr am risgiau a chyfleoedd yn awr ac yn y dyfodol. • Mae adnoddau wedi cael eu dyrannu i sicrhau bod manteision hirdymor yn ogystal â manteision byrdymor yn cael eu cyflawni. • Ceir ffocws ar gyflawni deilliannau, gyda cherrig milltir/camau cynnydd wedi'u nodi lle bydd deilliannau'n cael eu cyflawni dros yr hirdymor. • Maent yn agored i ffyrdd newydd o wneud pethau a allai helpu i ddwyn manteision dros yr hirdymor. • Maent yn gwerthfawrogi gwybodaeth ac yn mynd ar drywydd dulliau seiliedig ar dystiolaeth.
Beth fyddai'n dangos bod corff yn cymhwyso'r ffordd o weithio ataliol yn llawn?
• Mae'r corff yn ceisio deall achosion sylfaenol problemau fel bod modd mynd i'r afael â chylchoedd negyddol a heriau sy'n pontio'r cenedlaethau. • Mae'r corff yn ystyried heriau o safbwynt systemau cyfan, gan gydnabod a gwerthfawrogi'r manteision hirdymor y gallant eu dwyn i bobl a lleoedd. • Mae'r corff yn dyrannu adnoddau i gamau ataliol sy'n debygol o gyfrannu at ddeilliannau gwell a defnydd gwell o adnoddau dros y tymor hwy, hyd yn oed lle gallai hyn gyfyngu ar y gallu i ddiwallu rhai anghenion byrdymor. • Ceir trefniadau penderfynu ac atebolrwydd sy'n cydnabod gwerth camau ataliol ac yn derbyn gostyngiadau byrdymor mewn perfformiad ac adnoddau wrth fynd ar drywydd gwelliannau a ragwelir mewn deilliannau ac yn y defnydd o adnoddau.

Beth fyddai'n dangos bod corff yn defnyddio dull 'integredig'?
• Mae unigolion ar bob lefel yn deall eu cyfraniad at wireddu'r weledigaeth a'r amcanion llesiant. • Mae unigolion ar bob lefel yn deall yr hyn y mae gwahanol rannau o'r sefydliad yn ei wneud ac yn mynd ati mewn modd rhagweithiol i geisio cyfleoedd i weithio ar draws ffiniau sefydliadol. Caiff hyn ei efelychu yn eu gwaith gyda chyrff cyhoeddus eraill. • Mae unigolion ar bob lefel yn cydnabod y dibyniaethau traws-sefydliadol sy'n rhan o wireddu'r uchelgais a chyflawni'r amcanion. • Ceir diwylliant agored lle mae gwybodaeth yn cael ei rhannu. • Ceir dealltwriaeth sydd wedi datblygu'n dda am y modd y mae'r amcanion llesiant a'r camau i'w cyflawni'n effeithio ar gyrff eraill yn y sector cyhoeddus. • Mae unigolion yn gweithio mewn modd rhagweithiol ar draws ffiniau sefydliadol i wneud y cyfraniad mwyaf posibl ar draws y nodau llesiant a lleihau effeithiau negyddol i'r eithaf. • Mae trefniadau llywodraethu, strwythurau a phrosesau'n cefnogi hyn, ac felly hefyd ymddygiadau.
Beth fyddai'n dangos bod corff yn cydweithio'n effeithiol?
• Mae'r corff yn canolbwyntio ar le, cymuned a deilliannau yn hytrach na ffiniau sefydliadol. • Mae gan y corff ddealltwriaeth dda am amcanion partneriaid a'u cyfrifoldebau, sy'n helpu i lywio gweithgarwch cydweithredol. • Mae gan y corff berthnasoedd cadarnhaol ac aeddfed â rhanddeiliaid, lle caiff gwybodaeth ei rhannu mewn ffordd agored a thryloyw. • Mae'r corff yn cydnabod ac yn gwerthfawrogi'r cyfraniadau y gall yr holl bartneriaid eu gwneud. • Mae'r corff yn ceisio canfod prosesau cyffredin a ffyrdd cyffredin o weithio, lle y bo'n briodol.
Beth fyddai'n dangos bod corff yn cynnwys pobl yn effeithiol?
• Deall pwy y mae angen eu cynnwys a pham. • Myfyrio pa mor dda y mae'r anghenion a'r heriau a wynebir gan y bobl hynny'n cael eu deall ar hyn o bryd. • Gweithio mewn modd cydgynhyrchiol, gan weithio gyda rhanddeiliaid i ddylunio a chyflawni. • Ystyried barn rhanddeiliaid fel ffynhonnell wybodaeth hanfodol a fydd yn helpu i gyflawni deilliannau gwell. • Sicrhau bod yr amrywiaeth lawn o randdeiliaid yn cael eu cynrychioli a'u bod yn gallu cymryd rhan. • Bod â pherthnasoedd aeddfed, seiliedig ar ymddiriedaeth â'i randdeiliaid lle ceir deialog barhaus a lle caiff gwybodaeth ei rhannu mewn ffordd agored a thryloyw. • Sicrhau bod rhanddeiliaid yn deall effaith eu cyfraniad. • Ceisio adborth gan randdeiliaid allweddol a ddefnyddir i helpu i ddysgu a gwella.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500
Fax: 029 2032 0600
Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales
Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru
Gwefan: www.archwilio.cymru